

TUNTIRUNKO, SUURPETOVIERAILU

Kohderyhmä: peruskoululaiset

Vierailun kesto: 90 minuuttia

Tietopohjana käytetään Ilona Hankosen laatimaa Salaperäinen Susi -kouluvierailumateriaalia, joka löytyy Luonto-Liiton internet-sivuilta osoitteesta: www.luontoliitto.fi/kouluvierailumateriaalit sekä Luonto-Liiton julkaisemaa Suden suusta -opasta, joka löytyy pdf-muodossa osoitteesta: <http://www.luontoliitto.fi/susiryhma/materiaali/suden-suusta-2013>. Muista suurpedoista tietoa löytyy mm. www.suurpedot.fi -sivustolta.

ALOITUS

n. 5 min

- Vierailijan esittäytyminen, Luonto-Liiton lyhyt esittely ja johdatus aiheeseen
- **Kuvat Suomen suurpedoista** (susi, karhu, ilves, ahma) (PowerPoint tai laminoidut kuvat)

1. YHDISTÄ KUVAT – TOIMINNALLINEN TEHTÄVÄ PEDOISTA

n. 20 min

Idea: Tuodaan vierailun keskeiset teemat kuvien avulla esille heti vierailun aluksi. Osaan näistä syvennyttään vierailun edetessä paremmin. Kuitenkin heti vierailun aluksi saadaan tässä monta tärkeää asiaa esiin eli: mikä on peto, petoja on monenlaisia (muitakin kuin tutut suurpetomme), uhanalaisuuden käsite, petojen ruokalista, petojen aistit

Mukana: Kuvat alla mainituista aihepiireistä

(Kuvat laminoidaan. Yksi kuva on A6-kokoinen eli kortin kokoisia kuvia.)

Kuvaparit ja niiden idea:

- **saimaannorppa – maakotka**

(Idea: pedon ja uhanalaisuuden käsitteet)

- **susilauma saalistamassa – hirvi**

(Idea: peto syö toisia eläimiä, susi saalistaa laumassa ja hirvet ovat sen tärkeää ravintoa)

- **lammas – petoaita**

(Idea: pedot ja ihminen, esimerkiksi susi tappaa joskus myös kotieläimiä, joita voidaan suojata eri tavoin)

- **kissa – koira**

(Idea: myös tutut lemmikkieläimemme ovat petoja)

- **ahma – tunturi** (jonka juurella jokin haaska)

(Idea: ahman elinalue – voidaan mainita samalla, ettei sudella ole asiaa pohjoiseen..., ahman ravintoa ovat haaskat ja se on pitkälti riippuvainen muiden petojen tappamista eläimistä)

- **karhu – karhun ruokalista**

(Idea: karhu, vaikkakin peto, syö paljon muutakin kuin toisia eläimiä. Voidaan mainita myös muiden suurpetojen ruokavaliosta ja että susikin syö marjoja lihan lisäksi)

- **ilveksen tupsukorvat, silmät ja tassut – yöllinen lumimaisema, jossa jänis**

(Idea: ilveksen ja ylipäättään petojen tarkat aistit, tassut kantavat hyvin lumella, ilvestä harvoin pääsee näkemään, vaikka niitä on enemmän kuin muita suurpetoja, saalistaa usein yöaikaan... voidaan samalla mainita suden aisteista haju)

Oppilaat jaetaan pienryhmiin, joille annetaan laminoidut kuvat. Ryhmät muodostavat kuvista pareja. Tehtävä puretaan lähettiläsvetoisesti käymällä kuvaparit yksi kerrallaan läpi (lähettiläs näyttää **yhden kuvan kerrallaan** ja kysyy oppilailta, minkä parin he kuvalle ovat löytäneet).

Tehtävässä saattaa hyvin tulla toisenkin laisia kuvapareja kuin yllä mainitut. Tämä ei haittaa ja nekin saattavat hyvin olla oikein. Tällöin voidaan keskustella myös niiden takana olevista ideoista.

Alakoulun pienimmille voidaan antaa vähemmän kuvia.

2. MILLAINEN ELÄIN ON SUSI? - NIMITEHTÄVÄ

n. 10 min

Idea: Kerätään oppilaiden mielikuvia susista ja keskustellaan hetki suden herättämistä tunteista ja ajatuksista. Eläydytään samalla itse sudeksi.

- Jokainen oppilas keksii itselleen susinimen sen mukaan, minkälainen mielikuva itsellä on sudesta, etunimeksi oma nimi ja toiseksi nimeksi oma mielikuva sudesta ja sukunimeksi Susi, esim. Anna Uljas Susi, Anna Harmaa Susi, Anna Söpö Susi, Anna Vaarallinen Susi, Anna Nopea Susi, Anna Takkururkki Susi tms.
- Lähettiläs kerää mielikuvat (eli toiset nimet) taululle ja niistä voidaan hetki keskustella. Nimet voi jakaa taululle esim. siten, että positiiviset mielikuvat kirjataan taulun vasemmalle puoliskolle, neutraalit keskelle ja negatiiviset taulun oikealle puoliskolle.
- Pyydä oppilaita painamaan mieleensä oma susinimi. Tätä tarvitaan vielä myöhemmin.
- Jos on runsaasti aikaa ja ollaan ulkona, esim. leirillä, voidaan tähän tehtävään lisätä nimen lisäksi nimeä kuvaava liike. Asetutaan ympyrään, jossa sudet esittäytyvät eli jokainen vuorollaan kertoo oman nimensä ja näyttää (nimeään kuvaavan) liikkeen, jonka jälkeen muut tervehtivät susitoveriaan ja tekevät myös kyseisen liikkeen.

3. SUSI JA KOIRA – KESKUSTELU

n. 10 min

Idea: Lapset saavat kertoa kokemuksiaan koirista, todetaan suden ja koiran sukulaisuus ja havaitaan yhtäläisyyksiä ja eroja suden ja koiran välillä.

- Keskustellaan piirissä. Lähettiläällä johdattelevia kysymyksiä, ks. Salaperäinen Susi - materiaalin Dia 5: susi / koira / ihminen.
- Suden ja koiran eleet, **MUKANA: kuva suden /koiran eleistä**
- Lähettiläällä voi olla mukanaan muitakin kuvia koirista ja susista

4. LAUMA ON SUDEN PERHE – STILL-KUVAT (TAI PANTOMIIMIT)

n. 20 min

Idea: Jatketaan eläytymistä suden maailmaan ja samalla saadaan tietoa suden elämästä.

- Aluksi muodostetaan laumat eli pienryhmät. Jokaiseen laumaan tulee lisääntyvä pari, pennut, ja lapsenvahdit.
- **MUKANA: Lauman jäsenten tunnukset** esim.
 - **Lisääntyvä pari = sudenkorvat** (helppo sapluuna, jotka lähettiläs voi itse etukäteen pahvista ja kuminauhasta askarrella)
 - **pennut (samana vuonna syntyneet) = hännät** (jotka lähettiläs voi etukäteen tehdä kankaasta / harmaasta huovasta, kiinnitetään pyykkipojalla vaatteeseen, myös vyötärölle kiinnitettävät huivit käyvät)
 - **lapsenvahdit (aiemmin syntyneitä alfaparin pentuja) = toisen väriset korvat kuin lisääntyvällä parilla**

Lauman jäsenet käydään ensin yhdessä läpi. Kun laumat on muodostettu, jaetaan kullekin laumalle (luokassa 3-4 laumaa) tehtäväkortti, jossa kuvaillaan tilanne, josta ryhmä muodostaa still-kuvan (tai pantomiimin). Muut oppilaat yrittävät arvata, mitä tilannetta ryhmän still-kuva esittää ja susilauman elämästä voidaan vielä keskustella.

STILL-KUVIEN TILANTEET:

- Susilauma saalistaa. Tehtäväkortissa kuvaillaan saalistustilannetta ja miten lauman jäsenet siihen osallistuvat. Kuvaillaan suden hajuaiastia ja sen käyttöä.
- Susilauma lepäilee ja seurustelee. Pennut leikkivät.
- Sudet ulvovat omaa reviiriään ja pitävät yhteyttä laumansa jäseniin.
- Vanhemmat pennut auttavat hoitamaan nuorempia pentuja.

MUKANA: Tilannekortit

5. SUURPEDOT JA IHMINEN

n. 15 min

- Alakoululaisille kuvat, joista muodostetaan suurpetouutinen, josta keskustellaan

MUKANA: Kuvakortit (samat kuin ensimmäisessä tehtävässä)

- Yläkoululaisille valmis suurpetouutinen, jota tulkitaan ja josta keskustellaan

MUKANA: Yksi tai useampi suurpetouutinen, joita voi käyttää keskustelun pohjana. (ei saa olla liian pitkä, pitää olla selkotekstiä)

- Uutisen lukemisen tueksi on hyvä laatia muutama pohdintakysymys uutisesta.
- Valmiita uutisia löydät kouluvierailijan materiaalikansiossa.

6. SUSI ON MENNYT TÄSTÄ – OMA SUSINIMI JA LAUMA

n. 10 min

- Koristellaan oma sudentassu (aidon kokoinen) ja tassuun kirjoitetaan oma susinimi (nimeä saa myös vaihtaa, jos oma mielikuva sudesta on muuttunut vierailun aikana – jos vaikka susi aluksi tuntui pelottavalta, mutta ei enää vierailun jälkeen niin nimen voi muuttaa)
- Tassuista muodostetaan suden jälkijotos luokan seinälle.
- **MUKANA: Suden tassu -värituspohja**

LISÄTEHTÄVÄNÄ:

Lasten Suurpeto-oppaan tehtävät. Opas löytyy internetistä:

<http://www.luontoliitto.fi/materiaalit/verkkojulkaisut/Lasten%20suurpeto-opas.pdf>